

אוניברסיטת תל-אביב
בית-הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל

עבודה עם הורים – הדרכה ושותפות
Working with Parents – Counseling and Partnership

לקראת תואר שני

סמסטר א' תש"פג

מס' קורס : 1110-4537

מועד הקורס: יום ב', בין 10.00 – 12.00
ורשביאק איל

משרד: חדר 206

טלפון: 052-2644896

דואר אלקטרוני: ayalvar@machonvar.com

שעת קבלה: בתאום מראש .

תוכנית הוראה:

עבודה עם הורים ויצירת שותפות טיפולית עימם הוא אחד האתגרים בעבודה עם ילדים.

במהלך השנים, מראשית הטיפול בילדים פותחו דרכי עבודה שונות לעבודה עם הורים, ביניהן גם כלים להדרכת הורים על פי הגישה ההתנהגותית קוגניטיבית .

במסגרת הקורס יינתן ידע תיאורטי ויישומי סביב: מאפייני המשפחה הפוסט מודרניסטית, אבחון הסגנון ההורי, השפעת הסגנון ההורי על הקשיים של הילד, איתור מיומנויות להן זקוקים ההורים על מנת לענות על צרכי הילד, וכיצד לגרום להורים להיות שותפים בטיפול בילדם.

בקורס תהיה התייחסות לעבודה עם הורים ע"פ עקרונות הגישה ההתנהגותית – קוגניטיבית סביב מגוון קשיים ובעיות שמאפיינות ילדים, הן קשיים נורמטיביים הקשורים לשלבי התפתחות של הילד ועד קשיים מהותיים כמו הפרעות קשב וריכוז, חרדה, דיכאון.

הקורס ייכלול ידע תיאורטי ויישומי, תוך ניהול דיונים שישלבו תיאוריה, הדרכה והערכה לצד תיאורי מקרה.

נושאי הלימוד:

- המשפחה הפוסט מודרניסטית
- מעגל החיים המשפחתי, תפקיד ההורים בחיי ילדים.

- מה בין הדרכת הורים, טיפול בהורים, טיפול באמצעות ההורים, טיפול בילד בנוכחות ההורים.
- זיהוי דפוסי הורות ויצירת קואליציה וברית הורית.
- זיהוי הצרכים של הילד והוריו, זיהוי הכלים והמיומנויות החסרים להורים.
- הדרכת הורים על פי הגישה ההתנהגותית קוגניטיבית
- בניית הורות סמכותית.
- עבודה עם סמכותניים.
- הדרכת הורים לבעיות מיוחדות: לילדים בסיכון, חרדה, דיכאון (ככל שיאפשר הזמן)
- סיכום הקורס

מטלות הקורס:

1. נוכחות חובה, קריאת הביבליוגרפיה והשתתפות פעילה בדיונים.
2. עבודת סיכום - 100% מהציון הסופי.

נוכחות בשיעורים:

הנוכחות בשיעורים היא חובה. סטודנט/ית שיעדר/תיעדר מהקורס יותר מ-3 פעמים, תופסק השתתפותו/ה בקורס.

עבודת סיכום

עבודת הסיכום, תוגש בזוגות.

מטרת העבודה הינה להדגים טיפול בהורים על פי העקרונות שנלמדו בקורס . יש לבחור משפחה, מתוך המשפחות המטופלות על ידכם, או כזו המוכרת לכם היטב .

על העבודה לכלול :

1. מבוא לעבודה – על מה כותבים ומה המטרה של העבודה (5 נק')
2. יש להציג את הקושי איתו מתמודדת המשפחה . (10 נק')
3. יש לאפיין את דפוס ההורות במשפחה זו . (20 נק')
4. יש לתאר את ההתמודדות של ההורים עם הבעיה ולהסביר מה לא יעיל בהתמודדות זו . (10 נק')
5. יש להגדיר מטרה להתערבות. (15 נק')
6. בהתאם למטרת ההתערבות, יש לתכנן התערבות מתאימה עם ההורים, ולנמק בחירתכם. (20 נק').
7. יש להציג כלים להערכת יעילותה של תוכנית התערבות. (10 נק')
8. מסקנות מהעבודה, מה למדתי ומה הערך המוסף שלה . (5 נק')

כללי כתיבת העבודה : (5 נק')

- היקף העבודה עד 12 עמ' (לא כולל תוכן עניינים ורשימה ביבליוגרפית)
 - רשימה ביבליוגרפית המכילה לפחות 8 פריטים, מחציתם באנגלית.
 - עבודה בהדפסה בלבד
 - פורמט הכתיבה על פי APA 7.
 - יש להגיש העבודה במודל
- תאריך הגשה : 12.2.23 עד השעה 23.59.

הגשת עבודות באיחור :

חריגה מן המועד תיתכן רק באישור הועדה לענייני תלמידים. את הבקשה יש להעביר 3 שבועות לפני מועד ההגשה ובהתאם לנוהל 2.1 המפורסם בידיעון. הגשת עבודה באיחור וללא אישור הועדה תגרור הורדת 10 נקודות מציון העבודה, על כל שבוע איחור נוסף יופחתו 5 נקודות מציון.

רשימה ביבליוגרפית

- אלפי, א. (2015). חוסר אונים הורי: הבניית התהליך הטיפולי בראשית הדרך. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב13/8/2016, מאתר פסיכולוגיה עברית <http://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3329>
- אפל, נ. (2015). לדבר CBT עם הורים וילדים. הוצאת ספרים אח.
- באומינגר, נ. (1998). אפיונים מרכזיים של קשרי ידידות אצל ילדים עם התפתחות תקינה וילדים עם לקויות. פסיכולוגיה, 1(1), 93-104.
- בר יוסף, ר. (1996). סוציולוגיה של המשפחה לאור שינויים חברתיים וחידושים טכנולוגיים, מגמות לח (1) 5-29.
- ברנס, ד. (2001). בוחרים להרגיש טוב, מכון פסגות.
- בק, ג'. (2004) טיפול קוגניטיבי התנהגותי: מבוא לשיטה, כלים למטפלים ועוד. הוצאת ספרים אח.
- גלבע שכטמן, א. ומרום, צ. (2011) הקדמת העורכות מרום, צ. גלבע שכטמן, א. מור, נ. מאירס, י. (עורכים) טיפול קוגניטיבי התנהגותי במבוגרים עקרונית טיפוליים. (עמ' XI – XV) דיונון.
- גולדברג, י. וסובול, ש. (2011). הורים לילדים ללא גבולות. הוצאת ספרים אח.
- גרין, ר. (2003). ילד פיצוץ. הוצאת עם עובד.
- גרינברג, ד. ופדסקי, ק.א. (1998) להתמודד עם מצבי רוח מדריך לעבודה עצמית על פי הגישה הקוגניטיבית. גליליה הוצאה לאור.
- דאלוס, ר'. ודרייפר, ר'. (2004). מבוא לטיפול משפחתי, תיאוריה ושיטות עבודה מערכתיות. הוצאת ספרים אח.
- דוידסון, ג'. (2002) מטרות ויעדים בחיים והדרך להשיגם. אופוס.
- הורביץ, נ. ושטראוס, ר. (1991) טיפול זוגי ומשפחתי גישה סוציו קוגניטיבית. הוצאת ספרים אח.
- הפרט, י. ד. (2011). יסודות הטיפול הקוגניטיבי התנהגותי, בתוך : צ. מרום, א. גלבע שכטמן, נ. מור, וי. מאירס (עורכים) טיפול קוגניטיבי התנהגותי במבוגרים עקרונית טיפוליים (עמ 1-16). דיונון.
- ווזנר, י. (1993). שינוי התנהגות. תל אביב. פפירוס.
- חרל"פ, א. (2015) אבות הומואים בטלוויזיה הישראלית, "פנים" גיליון 68-69.
- כוכבי, ה. (2020). הורים טובים מדריך תיאורטי ומעשי להורים לילדים בכל גיל. כנרת, זמורה.
- כהן, א. (1996). גישות לתפקיד ההורים ומעורבותם בתהליך הטיפול בבעיות ילדם, בתוך; א. לסט, א. וס. זילברמן (עורכים) סוגיות בפסיכולוגיה של בית הספר שיקולים ויישומים (עמ' 180-162). מאגנס.
- כהן, א. (עורכת), (2007). חוויית ההורות יחסים, התמודדויות והתפתחות. הוצאת ספרים אח.

- כהן, א. (2017). טיפול בהורות גישה אינטגרטיבית לטיפול בבעיות ילדים באמצעות הוריהם. הוצאת ספרים אח.
- כהן ישורון, ח. (2001). אין אונים הורי, (עבודה לתואר מוסמך שלא פורסמה), החוג לפסיכולוגיה אוניברסיטת תל אביב, ישראל.
- כוכבי, ה. (2020). הורים טובים מדריך תאורטי ומעשי להורים לילדים בכל גיל. כנרת זמורה.
- כרכום, ש. (2012). סוגיות בטיפול בילדי להט"בים ובהדרכת הורים להט"בים, פסיכואקטואליה, ינואר, עמ' 12 – 17.
- ליבוביץ, א. (2011). הדרכת הורים בתוך: נ. מור, י. מאירס, צ. מרום, וא. גלבוש שכמן (עורכים) טיפול קוגניטיבי התנהגותי בילדים, עקרונות טיפוליים (עמ' 397-417) תל אביב. דיונון.
- סבאג מונטיפיורי, ל. (2016) אמא יש לא רק אחת, אלכסון <http://alaxon.co.il/article/21.12.16> / נדלה ביום 21.12.16.
- עומר, ח. (2000). שיקום הסמכות ההורית. מודן הוצאה לאור.
- עומר, ח. (2008). הסמכות החדשה. מודן הוצאה לאור.
- עמית, ח. (2006). הורים כמנהיגים, להיות הורה משפיע. מודן הוצאה לאור.
- פוגל – ביז'אווי, ס. (1999). משפחות בישראל בין משפחתיות לפוסט מודרניות. בתוך: ד. יזרעלי, א. פרידמן, ה. דהאן – כלב, מ. חסן, וח. נוה, (עורכות) מין, מגדר ופוליטיקה (107-166). הקיבוץ המאוחד.
- פרלמן, ק. (2019) תתעלמו! איך התעלמות מהתנהגויות מסיימות אצל ילדיכם תוביל לשינויים חיוביים ומרחיקי לכת. מטר.
- רונן, ת. וחממה, ל. (2011). גורמים התפתחותיים בתוך: נ. מור, י. מאירס, צ. מרום, וא. גלבוש שכמן (עורכים) טיפול קוגניטיבי התנהגותי בילדים, עקרונות טיפוליים (עמ' 35-53) הוצאת דיונון.
- תייר, ד. (2013). הורות מובילה: בניית סמכות הורית בגיל הרך בעזרת עשרת מרכיבי הענקת גבולות. הוצאת "אמציה".
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907 <http://dx.doi.org/10.2307/1126611>
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs* 4 (1, Pt 2) 1-103 <http://dx.doi.org/10.1037/h0030372>.
- Baumrind, D. (1991). Effective parenting during the early adolescent transition. In P. A. Cowan & E.M. Hetherington (Eds). *Family Transitions*. (pp 111-163). Hillsdale.
- Dobson, K, S. (Ed) (2010) Handbook of Cognitive – Behavioral Therapies. 2nd ed.; Guilford Press.
- Greenberger, D. & Padesky, C. A. (2016) *Mind Over Mood 2nd Edition*, Guilford Press.
- Golombok, S. (2015). *Modern Families Parent and Children in New Family Forms*, Cambridge University Press.

- Hembree – Kigin, T. L., & Bodiford McNeil, C. (1995) *Parent – Child Interaction Therapy*.
- Kennerley, H., Kirk, J. & Westbrook, D. (2017) *An introduction to Cognitive Behavior Therapy* , , SAGA Publication.
- Liemberman, A. F., Van Horn, P., & Ippen, C.G. (2005). Toward evidence- based treatment: child – parent psychotherapy with preschools exposed to marital violence, *Journal of the Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, Vol 22 Pp. 1241 – 1248.
- Louis, J. P., & Louis McDonald, K. (2015). *Good enough Parenting*, Morgan James Publishing.
- Marvin, R., Cooper, G., Hoffman, K., & Powell, B. (2002). The circle of security project: attachment – based intervention with caregiver – pre- school child dyads, *Attachment & Human Development*, Vol 4, Pp. 107 – 124.
- Mash, E. J., & Barkley, R.A. (2006). *Treatment of Childhood Disorders*, (3 rd. ed), The Guilford Press.
- Ronen, T. (1997). *Cognitive Developmental therapy with Children*. John Wiley & Sons.
- Ronen, T. (2003). *Cognitive Constructivist Psychotherapy with Children and adolescents*, Plenum Publishers.
- Runyon, M.K., & Deblinger, E. (2014). *Combined Parent – Child Cognitive Behavioral Therapy, An Approach to Empower Families At Risk for Child physical Abuse, Therapist Guide*. Oxford Press.
- Sander, M.R. (1999). Triple P- Positive Parenting : Towards an Empirically Validated Multilevel Parenting and Family Support Strategy for the Prevention of Behavior and Emotional Problems in Children, *Clinical Child and Family Psychology Review*, vol.2. No. 2 71 -90
- Simmons, J., & Griffiths , R. (2018). *CBT for Beginners*, UK, Sage Publications.

מקורות נוספים יינתנו בהתאם לצורך בהמשך הסמסטר.